

STEFFEN KRETZ

**MYRSKYN
EDELLÄ**

HYÖKKÄYS CAPITOLIIN EI OLLUT
JONKIN LOPPU VAAN ALKU

docendo

STEFFEN KRETZ

**MYRSKYN
EDELLÄ**

**HYÖKKÄYS CAPITOLIIN EI OLLUT
JONKIN LOPPU VAAN ALKU**

DOCENDO

Copyright © Steffen Kretz & Turbine 2023
Suomennoksen copyright © Kari Koski ja Docendo 2024
Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Tanskankielinen alkuteos: Storm på vej – Angrebet på kongressen var ikke afslutningen. Det var begyndelsen.

Kansi: Jarkko Lemetyinen / Katse Design
Taitto: Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale

ISBN 978-952-382-919-0
Painettu EU:ssa

YHDEKSÄN YRITYSTÄ YMMÄRTÄÄ TÄMÄN PÄIVÄN AMERIKKAA

Prologi.....	9
Amerikkalaiset elävät nyt kahdessa eri maailmassa	17
Musk, Bezos ja Gates omistavat saman verran kuin 150 miljoonaa amerikkalaista.....	59
Raha ohjaa politiikkaa	99
Disinformaatio on suurta bisnestä.....	129
Neljä kymmenestä haaveilee autoritaarisesta johtajasta.....	163
Rasismi on periytynyt 350 vuoden ajan	196
Miksi Yhdysvallat on ainoa maa, jossa tapahtuu joukkoampumisia joka päivä?.....	234
Obama avasi oven Trumpille	276
Kilpajuoksu aikaa vastaan	305
Epilogi.....	339
Kiitos	349
Kirjoittajasta.....	351
Kuvakrediitit	352

Lapsilleni: Älkää pitäkö vapauttanne itsestään selvänä

PROLOGI

**Hyökkäys kongressiin oli röntgenkuva
suoraan Amerikan sydäimestä. Sen pitäisi
saada meidät miettimään uudelleen kaikkia
käsityksiämme Yhdysvalloista.**

Varhaisena tammikuun aamuna joukko mustia autoja rullaa Dallasin laitamalla sijaitsevan talon edustalle. Aurinko ei ole vielä noussut, ja koko naapurusto nukkuu.

Mustiin pukeutuneet agentit nousevat autosta ja asettuvat pikavauhtia talon oville. Heillä on aseet ja luotiliivit, joissa näkyy keltaisella tuttu kirjainyhdistelmä: FBI.

Talossa nukkuva perhe ei tiedä siitä mitään. Mutta kohta heidän elämänsä muuttuu pysyvästi. Heidän nimensä ilmestyvät kuukausiksi uutisartikkeleihin ja televisiuutisiin kautta maan. Perhe nostetaan esimerkiksi kaikesta siitä, mikä Yhdysvalloissa on vialla. Siitä, kuinka järki ja vuoropuhelu ovat jääneet ääriajattelun ja salaliittoteorioiden jalkoihin.

Seuraavat minuutit ovat omakotitalossaan esikaupungissa asuvalle perheelle yhtä sekasortoa.

Agentit tunkeutuvat rakennukseen ja pidättävät talon isännän. Hänet viedään ulos kädet lukittuina selän taakse. Perhe näkee hänestä vain siluetin takapenkillä, kun hänet kuljetetaan pois paikallisen šeriffitoimiston partioautolla. Seuraavan kerran

he näkevät hänet yli vuotta myöhemmin oikeustalolla Washington D.C:ssä.

Mies on nimeltään Guy Reffitt. Syyttäjänviraston mukaan hän oli ”toiminut keihäänkärkenä” eli joukon johtajana kongressirakennukseen 6. tammikuuta 2021 tehdyssä hyökkäyksessä. Hän oli ensimmäinen, joka murtautui barrikadien läpi, ryntäsi portaita ylös ja joutui käsikähmään poliisien kanssa.

Mutta Guy Reffit on muutakin ja paljon enemmän. Hän on tuikitavallinen valkoinen amerikkalainen, jolla on hyvä työpaikka ja kolme lasta. Mies, joka ei ollut äänestänyt aikuisiällään juuri koskaan, koska politiikka ei kiinnostanut häntä. Miten hän oli päätenyt valtion viholliseksi ja FBI:n etsityimpien terroristiepäiltyjen listan kärkeen? Miten hän saattoi hyökätä suoraan amerikkalaisen kansanvallan sydämeen samaan aikaan vakuutuneena siitä, että oli tulisieluinen isänmaanystävä, joka taistelee maansa ja vapautensa puolesta?

Reffittin perheen tarina on monessakin mielessä tarina siitä, mitä amerikkalaisille on viime vuosina tapahtunut, sillä myös Yhdysvaltojen perhe on hajonnut ja perheen eri jäsenet ovat nyt kukin omissa poteroissaan, jotka muuttuvat koko ajan syvemmiksi.

Reffittin perhe ei edustanut ääriajattelua. Vielä muutama vuosi sitten kukaan perheen viidestä jäsenestä ei toiminut erityisen aktiivisesti politiikassa.

Äiti ja kaksi tytärtä ovat kaikki mukavaa seuraa. He ovat avoimia ja huomaavaisia. He nauravat ja vitsailevat keskenään. Välillä äidin ääni murtuu, kun hän kertoo, kuinka sopusointuista perhe-elämää he viettivät ennen kuin kaikki meni hullusti. Perheen valokuva-albumeissa ei näy merkkiäkään pahoista enteistä eikä muistakaan synkistä asioista. Päinvastoin.

Jackson-poika on ajatteleva nuori mies, joka asuu nyt omillaan ja opiskelee yhteiskuntatieteitä yliopistossa.

Guy Reffitt on minulle pelkkä ääni poliisivankilan puhelimessa. Kohtelias ääni kuitenkin, joka kuulostaa tukkoiselta, kun hän kertoo kuinka kovasti kaippaa perhettään.

Joten kuinka Reffittin perhe on päätynyt tähän? Kuinka Yhdysvallat on päätynyt historialliseen kriisiin, joka on ajanut kansakunnan tienhaaraan, missä toinen tie johtaa demokratian ja vapauden haaksirikkoon ja kohti entistä autoritaarisempaa hallintoa?

Miksi silmiinpistävä enemmistö yhdysvaltalaisista väittää, ettei demokratia enää toimi, etteivät he enää luota kansanedustajiin eivätkä demokraattisiin instituutioihin? Miksi yhä suurempi osa kansalaisista sanoo toistuvasti kyselyissä olevansa tarpeen tullen valmiita turvautumaan poliittiseen väkivaltaan vastapuolen nujertamiseksi? Miksi niin monet haluaisivat antaa ohjaket vahvalle miehelle, joka kykenisi ratkaisemaan heidän ongelmansa?

On olemassa pikaisia selityksiä: Siksi että enää ei ole mahdollista erottaa totuutta valheesta. Sosiaaliset mediat kiehuvat yli raivosta, vihasta, disinformaatiosta ja salaliittoteorioista. Siksi että amerikkalainen yhteiskunta on äärimmäisen eriarvoinen ja eriarvoisuus kasvaa kaiken aikaa, minkä vuoksi yhteiskunnallinen keskustelu on muuttunut kärjistyneeksi ja vihamieliseksi. Siksi että yhdysvaltalaiset valitsivat vuonna 2016 presidentin, joka käytti johdonmukaisesti äänestäjiensä vihaa ja pelkoa poliittisena aseena ja heitti itse bensaa valheiden liekkiin möykäämällä Twitterissä.

Yhdysvaltojen hengenvaarallisen kriisin syyt ovat kuitenkin syvemmällä ja paljon monisyisempiä. Trump ei ole syyppä kriisiin vaan pikemminkin oire siitä.

Viimeksi kuluneiden 40 vuoden aikana Yhdysvallat on muuttanut pohjiaan myöten. Siitä on tullut maa, jossa pieni vähemmistö pystyy päättämään poliittisesta kehityksestä ja suuri

enemmistö jää usein käytännössä kokonaan ilman vaikutusvaltaa.

Suurriikkaat ja suuryritykset voivat ostaa itselleen verohelpoituksia ja vapautuksia säätelystä syyttämällä rahaa poliittisille rahastoille, joista niitä ei useinkaan voi jäljittää. Miljardöörit ja suuret konsernit voivat antaa tällaisille pimeille rahastoille lahjoituksia ilman ylärajaa, ja näin tämä harvojen joukko ostaa itselleen vaikutusvaltaa poliitikkoihin ja puolueisiin.

Rikkaat amerikkalaiset puhuvat avoimesti *investoivansa* politiikkaan, *ostavansa* ehdokkaan, samalla tavoin kuin he palkkaavat yritykselle johtajan toteuttamaan käskyjään. Sama koskee presidenttiehdokkaita. Historia on osoittanut, että ehdokkaisiin investoiminen tulee tavattoman tuottoisaksi.

Aikoinaan myös ammattiyhdistyksillä oli politiikassa oma merkityksensä, ja nekin tukivat puolueita ja poliitikkoja suurilla rahasummilla ja vaikuttivat siten lainsäädäntöön ja yleiseen kehitykseen. Nykyään ammattiyhdistykset ovat hiipuneet, ja niiden tuki poliitikoille ehtynyt pahaiseksi puroksi. Poliittinen valta on siirtynyt työntekijöiden eturyhmiltä sikariportaan käytäville.

Samaan aikaan kansalaisyhteiskunnan muutkin valtakeskukset ovat kutistuneet, kun monet teollisuudenalat ovat keskittyneet muutamana jättimäisen konsernin käsiin, ja taloudellista valtaa niillä on sen mukaisesti.

Yhden jättikokoisen firman hallussa on puolet kaikesta netti-kaupasta. Lentoliikennettä hallitsee muutama yhtiö. Jokunen valtava lihatukku hallitsee lihamarkkinoita. Wall Street on harvojen suurpankkien komennossa.

Kehitys on johtanut siihen, ettei tavallisella kansalaisella ole käytännössä mitään mahdollisuutta vaikuttaa politiikkaan, jota Washingtonissa toteutetaan. Yhdysvalloissa valta on käytännössä keskittynyt harvoille – miljardööreille, konserneille sekä

vahvoille lobbausorganisaatioille, kuten NRA:n aselobbaajille ja sotateollisuudelle.

Tulokset näkyvät kaikkialla maassa.

Vuodesta 1981, jolloin presidentti Ronald Reagan käynnisti nyt neljä vuosikymmentä kestäneen verohelpotusten ja sääntelyn purkamisen aikakauden, muutama sata sukua on tullut käsittämättömän rikkaaksi, kun taas suuri enemmistö on köyhtynyt.

Vuoden jokaisena päivänä Waltonin perhe, joka omistaa Walmart-myymläketjun, rikastuu noin 100 miljoonalla dollarilla. Yhteenlaskettuna kolmen rikkaimman perheen omaisuus on kasvanut viimeksi kuluneiden 40 vuoden aikana 6 000 prosenttia – kun inflaatio otetaan huomioon.

Samaan aikaan tavallisen kotitalouden elintaso on laskenut 3 prosenttia. Yhdysvalloissa on OECD-maiden matalin minimipalkka.

Siihen on vielä lisättävä, ettei tavalliselle amerikkalaisperheelle ole tarjolla maksutonta lääkärinhoitoa, koulutusta eikä yliopistoja. Yhdysvallat on myös ainoa kehittynyt maa, jossa ei ole palkallista äitiyslomaa eikä sairauspäivärahaa, ja ainoa kehittynyt maa, jossa työntekijöille ei ole taattu lainkaan lomaa.

Monet yhdysvaltalaiset eivät voi ymmärtää, miksi maksavat veroja – sillä he eivät tunne saavansa verorahojensa vastineeksi yhtään mitään. Yhteiskunnan rikkauksia jaetaan eurooppalaisesta näkökulmasta vain hyvin vähäisessä määrin, ja niin elintaso kuin taloudellinen ja poliittinen valta ovat keskittyneet äärimmäisen harvoille.

Yhdysvaltojen perustuksiin on ilmestynyt repeämiä ja halkeamia, ja tämä kirja käsittelee niitä. Suuri osa väestöstä tuntee vihaa ja epätoivoa, ja sen vuoksi Donald Trump valittiin presidentiksi vuonna 2016. Valinta edusti kapinaa kaikkia vakiintuneita rakenteita vastaan. Vaalien asetelmana oli maaseutu kaupunkia

vastaan. Valkoiset konservatiivikristityt rannikoiden kosmopoliittista elämäntapaa ja eliittejä vastaan.

Yhdysvallat ei ole ainoa maa, jossa vapaus ja kansanvalta ovat joutuneet ahtaalle. Populistijohtajat ovat päässeet vallan kahvaan muun muassa Unkarissa ja Puolassa, missä tuomioistuimet, lehdistö ja muut demokratian tukipylväät ovat politisoituneet ja joutuneet vallanpitäjien väärinkäyttämiksi.

Yhdysvaltojen kriisi on kuitenkin mittasuhteiltaan kokonaan eri luokkaa, ja sillä voi olla kauaskantoiset seuraukset myös meille Pohjoismaissa ja muualla Euroopassa. Jos kansanvalta epäonnistuu täällä, se voi vaikuttaa arvaamattomasti meidänkin turvallisuuteemme ja hyvinvointiimme. Yhdysvallat on taannut turvallisuutemme ja se on myös esimerkiksi Tanskan suurin vientimarkkina.

Yhdysvaltojen ulkopuolella kongressiin tehty rynnäkkö tuli useimmille järkytyksenä. Länsimaissa Washingtonia tarkastellaan yleensä kunnioittaen ja ihailen. Yhdysvalloilta odotetaan maailmassa sekä poliittista että taloudellista johtajuutta. Ei aina välttämättä oikeita ja viisaimpia päätöksiä. Mutta uskomme vankasti Yhdysvaltojen erityisasemaan; uskomme USA:n järjestelmään, koska se oli toisen maailmansodan jälkeen toivon ja vapauden johtotähtenä Euroopan pimeydessä. Uskomme vankasti siihen, että pohjimmiltaan Amerikka taistelee hyvän puolesta.

Mutta Yhdysvallat on nykyään aivan toinen maa. Olisi virhe kuvitella, että Guy Reffittin johtama hyökkäys demokratian tyyssijaan oli pelkkä käsistä karannut mielenosoitus. Hyökkäys oli pikemminkin röntgenkuva suoraan Amerikan sydäimestä, ja sen pitäisi saada meidät miettimään uudelleen kaikkia käsityksiämme Yhdysvalloista.

Nykyään Yhdysvaltojen demokratia on eksistentiaalisessa kriisissä: kasvava osa kummastakaan valtapuolueesta ei hyväksy vaalien tulosta, jos oma puolue häviää. Samalla maan kehityksen

sanelee suurelta osin pieni vähemmistö täysin enemmistön toiveiden vastaisesti.

Suurimmalle osalle Reffittin perheestä tuli yllätyksenä, että ääriajattelu ja aseellinen kapina hallitusta vastaan saattoivat itää heidän omakotitalossaan uneliaassa esikaupunkikorttelissa. Että heidän keittiöstään tuli poliittinen taistelutanner.

Niin ikään moni amerikkalainen ei osannut odottaa, että Yhdysvaltojen demokratia osoittautuisi niin hämmästyttävän hauraaksi. Että heidän kansakuntansa on nyt veitsenterällä, ja sen on valittava vapauden ja vähemmistön tyrannian välillä.

Jotkut erityisesti ulkomailla väittävät, että USA:n demokratia on vahva, koska se kesti sekä neljä vuotta Trumpia että hyökkäyksen kongressiin. Mutta kierrellessäni kuuden vuoden ajan maan niissä osissa, joissa äänestettiin Trumpia, minulle tuli varsin selväksi, että Yhdysvalloissa on vallalla hyvin voimakas demokratian vastainen pohjavirtaus.

Tämä pohjavirtaus ei ole lainkaan heikentynyt poliittisen vallan vaihduttua vuonna 2021. Se ei vain näy yhtä selvästi ulospäin.

Olen asunut Yhdysvalloissa ulkomaankirjeenvaihtajana kahdeksan otteeseen, ensin 90-luvulla ja viimeksi vuodesta 2017 eteenpäin. Niiden välisinä vuosina olen vierailut maassa lukemattomia kertoja. Samalla olen matkustellut pitkin poikin kutakuinkin kautta koko suuren maan ja jututtanut yhtä lailla maan mahtavia kuin tavallista kansaa.

Se on journalistille suotu lahja: voi astua sisään ovesta kuin ovesta esittämään kysymyksiä, joita edes ihmisten läheiset eivät tohdi kysyä. Tiedustellen, selvittääkseen tai vain uteliaana. Ja amerikkalaiset ovat yleisesti ottaen avoimia ja kertovat mielellään ajatuksiaan vieraalle.

Koko tuona aikana alkaen vuodesta 1991, jolloin ensimmäisen kerran muutin Yhdysvaltoihin, aina nykypäivään asti en

ole koskaan nähnyt sikäläisten olevan yhtä epätietoisia näkökannastaan kuin nyt. Sekä suhteessa toisiinsa että suhteessa muuhun maailmaan.

Tuntuu monin tavoin siltä kuin maailman ainoan supervallan perustukset järkkäisivät ja uhkaisivat romahtaa kokonaan.

Tuntuu kuin myrsky olisi tuloillaan.

Steffen Kretz. Elokuu 2023, Washington D.C.

AMERIKKALAISET ELÄVÄT NYT KAHDESSA ERI MAAILMASSA

**Reffittin perheen kohtalo heijastelee monin
tavoin Yhdysvaltojen hajaannusta**

On yhä pimeää, kun ryhmä FBI:n agenteja vie Guy Reffittin talostaan odottavaan autoon.

Reffittin kädet on lukittu selän taakse. Hänen verryttelyhousunsa sopivat kovin huonosti yhteen agenttien luotiliivien ja puoliautomaattisten AR-15-rynnäkkökiväärien kanssa. Kaikki tallentuu naapurin valvontakameran kuviin. Naapuri myy videon paikalliselle televisioasemalle, ja pian koko Amerikka voi nähdä ja kuulla dramaattisen iskun minuutti minuutilta.

Videota katsellessani minulle valkenee äkisti, kuinka yhden perheen kohtalo voi joskus kertoa kokonaisen maan tarinan: kuinka kasvava kuilu, joka uhkaa repiä koko Yhdysvallat hajalle, kulki Reffittin perheen keittiön keskeltä ja on nyt hajottanut perheen alkutekijöihinsä. Kuinka poliittinen kahtiajako, radikalisoituminen ja viimein ääriajattelu pääsivät tunkeutumaan rauhallisen esikaupunkikorttelin siistiin omakotitaloon ja sieppaamaan sen pauloihinsa.

Pyrin pääsemään mahdollisimman lähelle perheen viittä jäsentä ymmärtääkseni, miten juopa on muodostunut, ja seuraavan vuoden ajan seurasin Reffittin perhettä läpi tuskallisen

*Guy Reffitt viranomaisten kuvaamana
jouduttuaan pidätetyksi Wylissä.*

oikeusprosessin, joka monin tavoin heijastelee Yhdysvaltojen tilannetta. Perhe päästi minut ystävällisesti seuraamaan elämäänsä ja kertoi kuukausien mittaan luottamuksellisesti asioistaan. Kävin useaan otteeseen Dallasissa heitä tapaamassa ja myös Washingtonissa oikeudenkäynnissä heidän kanssaan. Lähetimme tekstiviestejä, ja keskustelin tutkintavankilaan päätyneen Guyn kanssa viranomaisten valvoman puhelinyhteyden kautta.

Sillä välin perhe yritti itse käsittää, kuinka oli päätynyt tähän tilanteeseen, ja mietti kuinka selvitä siitä vihan ja uhkauksien tulvasta, joka vyöryi heidän ylleen etenkin sosiaalisessa mediassa. Tilannetta seurasi myös koko kansa, sillä Guy Reffitt oli ensimmäinen, joka tuomittiin Washingtonin kongressirakennukseen 6. tammikuuta 2021 tehdystä hyökkäyksestä – nykyhistorian vakavimmasta Yhdysvaltojen demokratiaan kohdistuneesta hyökkäyksestä. Puolet kansakunnasta piti häntä lähestulkoon terroristina. Toiselle puoliskolle hän on isänmaan ystävä, joka ehkä tempautui tapahtumien vietäväksi mutta joka suurimman osan matkasta oli oikeuden puolella.

Valvontakameran videolla näkyy, kuinka Reffittin vaimo ja kaksi tytärtä seisovat ulkona yöpuvuissaan, kun FBI:n agentit tutkivat taloa. He vievät sieltä muun muassa tietokoneen ja aseita, jotka kuuluvat pidätetyille.

Mutta valvontakameran mustavalkokuvista ilmenee myös jotain yllättävää. Sillä samalla kun poliisi pidättelee kolmea naista talon ulkopuolella, perheen poika näyttää kulkevan talossa vapaasti. 18-vuotias Jackson liikkuu liittovaltion poliisien keskellä ja voi kenenkään estämättä pakata tärkeimmän omaisuutensa ennen kuin lähtee kotoa.

”Tajusin sen vasta jälkeenpäin”, pojan äiti Nicole sanoi, kun tapasin hänet ensimmäisen kerran perheen talolla.

”Kuinka Jackson saattoi kulkea vapaasti, kun meitä pidätettiin ja Guy oli pidätetty?”

Sille oli hyvä selitys. FBI:n iskiessä perhe ei tiennyt Jacksonin salaisuudesta. Mutta kun seisoin perheen keittiössä ja he kertoivat näistä dramaattisista minuuteista, asia oli jo tiedossa.

Siinä vaiheessa oli kulunut yli vuosi siitä, kun FBI teki rynnäkön perheen kotiin. Nyt Nicole Reffitt asui täällä vain kahden tyttärensä, 17-vuotiaan Peytonin ja 21-vuotiaan Sarahin kanssa: kumpikaan perheen miehistä ei ollut käynyt kotona tuon tammikuun 2021 kohtalokkaan aamun jälkeen.

Perheen isä Guy Reffitt oli nyt teljettynä poliisivankilaan Washington D.C:ssä. Häntä oli syytetty siitä, että hän oli pistooli vyöllään johtanut rynnäköä kongressiin, esittänyt tappouhkauksia johtaville poliitikoille ja sen jälkeen uhannut tappaa omat lapsensa, jos he ilmoittaisivat hänestä poliisille. Syyttäjänvirasto halusi tuomita Guy Reffittin erityisen terroripykälän nojalla, jolloin hän päätyisi vankilaan vuosikausiksi.

”Tiedätte mitä pettureille tapahtuu: heidät ammutaan”, Guy Reffitt oli syytekirjelmän mukaan sanonut pojalleen ja nuorimmalle tyttärelleen kesken kiivaan sanaharkan perheen keittiössä.

Poika Jackson Reffitt ei ole hänkään ollut kotona sen jälkeen, kun hänen isänsä vietiin käsiraudoissa pois. Jackson muutti kotoa samana päivänä, kun FBI teki rynnäkön perheen taloon, eikä hän pidä enää yhteyttä äitiinsä.

Jackson sai ainoana luvan liikkua vapaasti mustiin pukeutuneiden agenttien joukossa, koska hän oli tehnyt isästään ilmoituksen liittovaltion poliisille.

Hän oli googlannut huoneessaan älypuhelimella FBI:n vihjepuhelimen numeron muutamaa päivää aiemmin, otettuaan isänsä kanssa yhteen talon keittiössä. Tämä oli tapahtunut jo joulukuussa, ennen Capitolille tehtyä hyökkäystä. Liittovaltion poliisi reagoi Jacksonin vihjeeseen vasta kun kongressiin oli hyökätty. Nyt viranomaiset aloittivat oikeusjutun, josta tuli Yhdysvaltojen historian suurin, ja FBI ryhtyi metsästämään kaikkia hyökkääjiä, jotka pystyttiin tunnistamaan muun muassa itse hyökkäyksestä kuvatuista, sosiaalisessa mediassa julkaistuista videokatkelmista sekä hyökkääjien perheenjäsenten, ystävien ja työtovereiden tuhansien yhteydenottojen perusteella. Jackson oli toimittanut poliisin agenteille huomaamattomasti tekstiviestejä ja äänityksiä perheen keittiössä tapahtuneista yhteentoista. Se riitti passittamaan Guy-isän telkien taakse. Jackson oli selvillä siitä, että hänen vihjeensä oli ollut ratkaiseva tekijä, joka johti isän pidätykseen. Hän ei kuitenkaan kadu sitä.

”Olen pahoillani tapahtuneesta ja tavallaan tunnen itsenikin syylliseksi. Mutta tässä tilanteessa se oli paras mahdollinen lopputulos, ja tekisin kaiken uudelleen, jos olisi tarpeen”, hän kertoi, kun tapasin hänet helmikuussa 2022.

Siinä vaiheessa Jackson oli vetäytynyt maan alle saatuaan tulvimalla tappouhkauksia ihmisiltä, jotka tukivat hänen isäänsä. Oikeusjutun Guy Reffittiä vastaan oli määrä alkaa muutamaa viikkoa myöhemmin, ja Jackson oli syyttäjänviraston avaindistaja.

19-vuotias Jackson antoi isänsä ilmi liittovaltion poliisille. Kotona käydyn riidan jälkeen hän soitti FBI:n vihjenumeroon.

Guy Reffittin oikeusjuttu oli jo saanut suurta mediajulkisuutta, koska hän oli kongressiin hyökänneistä ensimmäisenä päätynyt tuomarin eteen. Lisäksi Reffitt oli syytteen nostamisesta saakka väittänyt olevansa syytön: hän oli isänmaan ystävä, joka vain taisteli maansa puolesta. Mies, joka oli vain totellut presidenttiään.

Jackson kertoi toisenlaisen tarinan siitä mitä oli kokenut perheensä kotona Wylie-nimisessä esikaupungissa Dallasin suurkaupungin lähistöllä:

Jackson oli nähnyt isänsä kehittyvän aina vain fanaattisemmaksi silloisen presidentin Donald Trumpin kannattajaksi. Hän oli nähnyt, kuinka isä menetti työpaikkansa poraajana öljyteollisuuden palveluksessa ja ajautui vähitellen yhä syvemmälle internetin syövereihin. Siellä hän syventyi salaliittoteorioihin ja sittemmin Trumpin valheelliseen kertomukseen vaalivilpistä.

Tilannetta ei suinkaan helpottanut koronapandemiasta johnutun eristys. Jackson näki isänsä haalivan autotallin täyteen pulloitettua vettä, bensiinikanistereita ja laatikkokaupalla patruunoita odotellessaan lähestyvää sisällissotaa.

Kun Guy Reffitt oli noussut keskeiseen asemaan *The Three Percenters* -nimisessä, ääriajattelua edustavassa militiassa eli puolisoitilaallisessa joukossa, Jackson alkoi kiistellä isänsä kansa yhä useammin ja rajummin. Kesällä 2020 poika oli osallistunut Dallasissa *Black Lives Matters* -liikkeen järjestämään poliisiväkivallan vastaiseen mielenosoitukseen samaan aikaan, kun isä partioi aseistautuneena maastopuvussa kaupungin kaduilla tarkkailemassa mielenosoitusta osana itse itsensä nimittänyttä ja aseistautunutta kansalaiskaartia.

Reffittin perheen kaksi miestä olivat kirjaimellisesti kumpikin omalla puolellaan poliittista rintamalinjaa, joka parhaillaan repi koko maata kahtia.

”Näin rajun poliittisen vastakkainasettelun ja Amerikan jakautumisen omassa keittiössäni”, Nicole Reffitt muistelee.

Sitten kongressiin hyökättiin.

Heti uudenvuoden jälkeen vuonna 2021 Jackson oli nähnyt, kuinka hänen isänsä pakkasi valkoisen avolavapakun täyteen aseita ja muita varusteita ja lähti sitten Texasista Washingtoniin osallistuakseen 6. tammikuuta järjestettyyn mielenosoitukseen, jonka Trump oli Twitterissä luvannut yltyvän villiksi – ”*Be there, will be wild!*” presidentti kirjoitti.

Sinä päivänä Jackson ja ihmiset kaikkialla maailmassa näkivät televisiossa Guy Reffittin kulkevan kongressiin hyökänneen joukon kärjessä ja tappelevan poliisin kanssa: kuvat järkyttivät amerikkalaisten lisäksi suurta osaa muusta maailmasta.

”Se tapahtui aamulla 6. tammikuuta. Isä lähetti viestin, jossa oli uutissivuilta otettu kuva hänestä. Hän kirjoitti: *katsokaa, minä siinä olen sinisessä takissa Fox Newsillä*”, Jackson Reffitt kertoo.

Guy Reffitt oli syyttäjäviranomaisten mukaan ollut ”keihäänkärkenä” kongressiin kohdistuneessa hyökkäyksessä. Hän rynnisti ensimmäisenä portaita ylös ja joutui käsikähmään poliisien kanssa.

”Olin juuri herännyt tyttöystäväni luona ja mietin vain: Mitä oikein on meneillään? Kiiruhdin kotiin. Istuimme kaikki olohuoneessa television ääressä. Muistan kuinka äiti sanoi: – katsokaa, teidän isänne on tuolla juuri nyt. Ensimmäisessä kuvassa näin salaisen palvelun agentteja, jotka olivat rakentaneet kongressitalossa barrikadin oven eteen ja tähtäilivät sen takaa pistooleillaan, kun joku yritti tunkeutua sisään. Tuntui aika epätodelliselta tietää, että isä oli juuri siellä, kun se tapahtui. Se oli kammottavaa, hävetti niin olla sekaantunut sellaiseen”, hän muistelee.

”Äiti oli uskomattoman mielissään. Hän riemuitsi isän puolesta. Hän oli tukenut ajatusta lähteä 6. tammikuuta Washingtoniin. Häntä harmitti, ettei hän itse päässyt mukaan.”

Autossa paluumatkalla Washingtonista isä oli jakanut ylepeänä kuvia hyökkäyksestä perheen yhteiseen viestiryhmään: *Minä olen siinä sinisessä takissa*, hän kirjoitti uudelleen. Takki pullotti lonkan kohdalta, missä hänen Smith & Wessoninsa oli

kotelossaan, ja päässä hänellä oli kypärä, jonka etuosaan oli asennettu kamera. Hän antoi ymmärtää olleensa mukana historiallisesti merkittävässä taistelussa kansakunnan pelastamiseksi.

Kotona keittiössä Guy Reffitt näytti isoille lapsilleen kypärän GoPro-kameralla otettuja kuvia. Myöhemmin FBI takavarikoi kuvat ja käytti niitä todisteina oikeudessa. Keskeinen osa videota on kuvattu Trumpin kannattajien joukossa Valkoisen talon eteläpuoleisella kentällä presidentin puhuessa. Juuri täällä Trump sanoi kymmenilletuhansille kannattajilleen, jotka oli itse kutsunut Washingtoniin, että heidän piti marssia Pennsylvania Avenuetä pitkin kohti kongressia; että hän itse osallistuisi kulkueeseen – ja että heidän piti taistella ”ihan helvetisti”, sillä jos he jättävät sen tekemättä, heillä ei ole enää maata, jonka puolesta taistella.

Trump ei itse lähtenyt marssimaan kongressiin niin kuin oli luvannut. Hän asettui televisiohuoneeseensa Valkoisessa talossa ja seurasi muun maailman kanssa dramaattisia tunteja, joihin Yhdysvaltojen demokratia ja vapaus olivat veitsenterällä. Guy Reffitt sen sijaan oli mukana. Hän kulki etummaisena, ja Reffittin voi kuulla kertovan Trumpin puheen innoittamana muille Trumpin kannattajille, mitä edessä olevalta hyökkäykseltä oli lupa odottaa. Siinä vaiheessa Reffitt seisoskeli lähellä turva-aitausta, jonka turvallisuuspalvelu oli pystyttänyt Trumpin puhujankorokkeen eteen. Päästäkseen turva-aidan toiselle puolen mielenosoittajien piti kulkea metallinpaljastimesta, joka auttoi paljastamaan piilotetut aseet. Reffitt päätti tuhansien muiden Trumpin kannattajien tavoin jäädä aidan ulkopuolelle. Syyn siihen kuulee selvästi Reffittin omilta nauhoituksilta.

”Maksoi mitä maksoi, me saamme ne ulos siitä rakennuksesta ja tyhjennämme sen, ja sitten se *motherfucker* on meidän hallussamme”, hän sanoo kiihtyneellä äänellä kongressitalosta ja niistä sadoista kansan valitsemista poliitikoista, jotka ovat kokoontuneet hyväksymään virallisesti Joe Bidenin vaalivoiton.

Olipa kerran iso maa, jonka väestöä yhdisti vankka usko tulevaisuuteen. Tällä hetkellä amerikkalaisia yhdistää kyyninen suhtautuminen poliittiseen järjestelmään, jota hallitsevat suurelta osin miljardöörit. Miten Yhdysvallat on päätynyt tähän?

Pitkään Yhdysvalloissa asunut toimittaja Steffen Kretz on matkustanut halki maan ja historiaan etsimässä vastausta aikamme suurimpaan poliittiseen kysymykseen, sillä Amerikan kohtalo on myös meidän kohtalomme.

Matkalla hän on tavannut ihmisiä politiikan huipulta ja kentältä entisestä presidentistä Barack Obamasta aina texasilaiseen Reffittin perheeseen, joka symboloi koko maan romahdusta. Reffittin perhe oli amerikkalainen ydinperhe, jota hallitsivat perinteiset arvot ja vahva yhteenkuuluvuus. Sitten isä ajautui poliittiseen ääriliikkeeseen ja osallistui kongressin valtauksen. Nyt perhe on yhtä jakautunut kuin koko Amerika.

Demokratia Yhdysvalloissa on osoittautunut yllättävän hauraaksi ja tasapainoilee juuri nyt veitsenterällä.

STEFFEN KRETZ on arvostettu tanskalainen toimittaja. Hän on ollut Tanskan yleisradion kirjeenvaihtajana Lähi-idässä ja vuodesta 2017 kirjeenvaihtajana Washingtonissa.

KL 32.5
ISBN 978-952-382-919-0

DOCENDO
www.docendo.fi

Etukannen kuva: Lehtikuva
Kirjailijakuva: Lærke Posselt
Kansi: Jarkko Lemetyinen